

Interview Janna Aerts met Emin Batman

Hoe is het proces voor jou verlopen?

Als ik er nu op reflecteer, vond ik het een heel bijzonder proces, dat heel spontaan tot stand is gekomen. Daarna was het natuurlijk vooral een kwestie van samen te bedenken wat concreet de opdracht voor de studenten zou worden. We zijn ruim op tijd begonnen met de voorbereidingen en hebben echt met z'n allen vooraf goed werk verricht, waarbij er verschillende keuzes moesten worden gemaakt om tot een concrete opdracht te komen. Vooraf hadden we wel gezegd dat het een opdracht zou moeten worden die flexibel genoeg is om in de loop van de tijd nog aan te passen, zodat er genoeg vrijheid is om tijdens het leerproces en ook binnen het vak zelf nog dingen te veranderen. Dus de thema's en vragen die we samen bedachten, dat waren de richtlijnen waar tijdens het hele proces nog dingen zijn bijgekomen en dingen zijn afgevallen. Verder denk ik dat het heel goed is geweest dat we uiteindelijk voor drie teams hebben gekozen, met elk een aparte focus op de thema's wonen, werken en organiseren.

Het vak heeft in ieder geval zeker aan mijn verwachtingen voldaan, ik heb er kunnen uithalen waarop ik had gehoopt en vond het een heel goede ervaring. Zo kreeg ik bijvoorbeeld directe mails van de studenten met vragen, dat vond ik heel erg fijn. Maar ik vond het ook leuk om bij de andere lezingen van het vak aanwezig te zijn, aangezien het thema dit jaar natuurlijk erg interessant is voor mij. Dus dit zorgde er allemaal voor dat het een heel leerzaam en goed proces was.

Wat vond je er dan vooral leerzaam aan?

Het was voor mij de eerste keer dat ik gastdocent was aan de universiteit. In die zin merkte ik dat studenten heel kritisch kunnen zijn, wat heel goed is. Het was erg leerzaam om te merken dat niet alle ideeën zomaar uitgevoerd kunnen worden en dat alles op voorhand erg goed moet worden uitgestippeld. Ook bijvoorbeeld wat privacy betreft, de studenten keken daar best wel kritisch naar. Ze vroegen zich onder andere af of zij wel zomaar de archieven in konden duiken en in hoeverre dat verantwoord is, maar stelden zichzelf vooral de vraag wat ze moesten doen met eventuele gevoelige informatie die ze daar aantroffen. Dit soort bedenkingen maakten me duidelijk dat ik hier zelf meer stil bij mag staan. Privacygevoelige informatie is in *Tussen Tompouce en Baklava* zeker aanwezig, dus het heeft me wel aan het denken gezet over hoe we de mensen best benaderen. Uit ervaring weet ik echter ook dat mensen doorgaans heel dankbaar zijn en zich vereerd voelen wanneer hun verhaal wordt gedocumenteerd en in de spotlights wordt gezet.

Wat heeft de samenwerking met *Praktijk van de stad* opgeleverd voor *Tussen Tompouce en Baklava*?

De studenten hebben verschillende dingen goed in kaart gebracht, bijvoorbeeld door visualisaties te maken van hoe de mensen zich door de stad bewogen. Dat is al heel interessante output. Ze hebben ook heel veel archiefmateriaal gevonden en heel veel voorwerk gedaan. Vooral dat voorwerk is belangrijk, aangezien het een raamwerk creëert

waar het onderzoeksteam van *Tussen Tompouce en Baklava* nu verder in kan duiken. Dat is allemaal heel waardevol voor ons.

Concreet zullen de drie thema's waar de studenten onderzoek naar hebben gedaan, het wonen, werken en organiseren, de basis vormen van wat verder nog volgt voor *Tussen Tompouce en Baklava*. Zo wordt het onderzoek van de studenten de leidraad voor de tentoonstelling in het Van Eesteren Museum in 2025. In het eerste deel van de tentoonstelling zal de historisch context worden geschetst. Hier is het onderzoeksteam van *Tussen Tompouce en baklava* momenteel volop mee bezig. Het tweede deel van de tentoonstelling wordt Emin Batman die via multimediale werken zoals videowerk, architectuur, fotografie en objecten terugkijkt op 60 jaar arbeidsmigratie. Dit deel van de tentoonstelling is op zijn beurt weer geïnspireerd door al het onderzoek dat de studenten, het team en ikzelf hebben uitgevoerd.

Wat voor soort inspiratie heb je dan uit het onderzoek van de studenten gehaald?

Het was vooral interessant om te zien wat ik zelf nog niet had gevonden en daardoor geïnspireerd te worden, zeker op het gebied de drie thema's. Zo ben ik bijvoorbeeld positief verrast over hoe goed de gastarbeiders zich eigenlijk in die eerste jaren, vooral na de jaren 70, hebben weten te organiseren en hun stem kenbaar hebben weten te laten maken. Het is erg inspirerend om hun ondernemerschap te zien en hoe ze voor hun eigen rechten opkwamen. In de jaren 70 bezorgden de gastarbeiders van woonoord Atatürk de minister van Volkshuisvesting bijvoorbeeld al een achttal eisen om hun levensomstandigheden te verbeteren, die uiteindelijk allemaal ingewilligd werden.

Waar ik nu vooral op focus is het aspect architectuur binnen de drie thema's. Bijvoorbeeld, welke woonoorden en pensions waren er nou allemaal in Amsterdam en hoe kan ik dankzij architectuur het verhaal van die gastarbeiders en hun families vertellen? Naar aanleiding daarvan zijn we nu met het team bijvoorbeeld een database aan het maken van alle pensions in Amsterdam. Andere inspirerende dingen die de studenten hebben gevonden zijn de vele negatieven in het IISG van de vrouwelijke gastarbeiders, wat ook zeker een thema is dat nog wat extra aandacht kan gebruiken. Maar ook bijvoorbeeld het belang van de koffiehuisen die in het team rond organiseren naar voren kwamen. Die Amsterdamse koffiehuisen zijn nu helaas erg schaars geworden, maar het zou dus leuk zijn om daar iets mee te doen en opnieuw iets in te richten, om dat stukje cultuur op die manier te laten herleven.

Wat ook nog heel erg leuk is, is dat ik na afloop van het vak werd benaderd door twee van de studenten met de vraag of ze bij mij stage konden lopen, omdat ze het project zo fijn vonden om aan te werken. Ze maken nu deel uit van het team en zijn op die manier dus blijven haken aan het project. Die duurzaamheid en kennisdeling vind ik heel erg belangrijk. Het zou zonde zijn als de opgedane kennis enkel bij de studenten bleef en er niets meer mee gedaan werd. Ik kan natuurlijk zelf met het aangeleverde materiaal aan de slag, maar zij zijn de experts, de historici waar ik graag naar snak. Hun onderzoek zorgt voor de inspiratie waar ik dan weer mijn creatief werk mee maak. Dus in die zin vind ik het heel erg leuk dat ze zijn blijven aanhaken. Zij gaan nu meer in het onderzoek duiken en het de resultaten die dankzij Praktijk van de stad gevonden zijn verder uitbreiden. Wat ik

bijvoorbeeld super leuk vind, is dat we heel concreet de pensions en de woonoorden in 3D gaan modelleren op basis van de bouwtekeningen in het Stadsarchief.

Wat betekent de samenwerking van *Praktijk van de stad* nog voor de toekomst van *Tussen Tompouce en Baklava*?

Er is heel veel onderzocht door de studenten, maar door de beperkte tijd van het vak blijft ook heel wat liggen. Zo heeft de groep rond het thema werken slechts één jaar aan informatie uit het IISG kunnen onderzoeken. Ik ben dus heel benieuwd wat er nog meer naar boven zou komen indien er meer tijd zou zijn. Er ligt nog heel erg veel en daarom ben ik ook zo blij dat de twee studenten die stage bij me lopen er gewoon mee doorgaan.

Voor mij als kunstenaar merk ik dat ik de afgelopen tijd heel erg op het onderzoek gefocust heb. Dat is goed, maar nu is het weer tijd voor de artistieke kant en moet ik echt werk maken voor de tentoonstelling. Het onderzoek blijft natuurlijk wel een *on-going* proces. Mijn team en ik zijn altijd leergierig, waardoor er steeds een wisselwerking is tussen het onderzoekswerk en het creatieve werk. Het is niet geen of-of-verhaal, het is echt en-en. Ik focus als kunstenaar op de artistieke kant, terwijl het onderzoeksteam mijn inspiratie voedt met hun onderzoek. Daar proberen we echt een balans in te vinden, want ik moet er natuurlijk over waken dat ik zelf geen onderzoeker word. Daarom vind ik het juist leuk om een leidende functie te hebben, zodat ik het onderzoeksteam kan leiden en daarnaast gewoon mijn artistieke werk heb. Ik kan wel zelf onderzoek doen, maar er zijn experts die me daarin kunnen bijstaan. Ik heb ondertussen zeker geleerd dat ik niet alles alleen kan doen.

Tijdens *Praktijk van de stad* was het onderzoek heel intensief, nu spreiden we dat meer uit en gaan we meer sporadisch dingen uitdiepen wanneer we op een interessant thema stuiten. Zo zijn we nu bijvoorbeeld een beeldbank aan het samenstellen, dat is iets waar mijn hart echt sneller van gaat slaan. Ik vind het heel erg leuk dat dit allemaal door de samenwerking met de Amsterdam Time Machine is kunnen ontstaan. Dankzij *Praktijk van de stad* konden we heel concreet ergens naartoe werken, waarbij we ons aan een duidelijke deadline en een helder kader moesten houden. Dat alles heeft geresulteerd in een mooi afgerond resultaat, waar mijn team en ik nu weer door geïnspireerd worden en verder mee aan de slag gaan.